

SUSRET SA ŽELJKOM HEIMEROM, PREDSJEDNIKOM HRVATSKOGA GRBOSLOVNOG I ZASTAVOSLOVNOG DRUŠTVA

Sve je na entuzijastima

Gospodine Heimer, predsjednik ste Hrvatskoga grboslovnog i zastavoslovnog društva. Ukratko nam predstavite Društvo, ciljeve i program.

HGZD osnovano je 2006. i danas broji četrdesetak članova. Dok grboslovlje u Hrvatskoj ima relativno dugu tradiciju i akademski status - njime su se bavili neki od najznačajnijih hrvatskih povjesničara - iako su to uvijek bili pojedinci, proučavanje zastava je mnogo mlada disciplina koja se tek bori za svoje mjesto u znanstvenoj zajednici. Ciljevi Društva mogu se ukratko svesti na želju za unaprijeđenjem, popularizacijom i očuvanjem baštinskih grbova i zastava, osobito na području Hrvatske. Ovi simboli identiteta, bilo da je riječ o nacionalnim, lokalnim, organizacijskim ili osobnim simbolima, važan su dio nacionalne baštine. Njihovim proučavanjem možemo bolje shvatiti društvo u kojem živimo, oni su često elementi koji aktiviraju velike društvene promjene i akcije. Nažalost, često se simboli smatraju kao nešto opće poznato i samo po sebi razumljivo, nepotrebno objašnjavati, pa se često događa da se protokom vremena smisao tih simbola izgubi bez traga. I dok grbovi uklesani u kamenu ili naslikani u knjigama ostaju sačuvani ipak nešto duže, zastave izrađene od krhkih materijala nisu te sreće. No čak i samim očuvanjem tih predmeta, njihova nematerijalna vrijednost mnogo lakše izbljedi u bespućima zaborava. A upravo je ta njihova „dodana vrijednost“ ono što ih čini različitima od običnih, „profanih“ stvari.

Na koji način je javnost obaviještena o Vašem radu?

Već 2006. pokrenuli smo časopis „Grb i zastava“, kao polugodišnjak koji na dvadesetak stranica donosi stručne članke, informacije o radu Društva i srodnih institucija u zemlji i inozemstvu, obavijesti o održavanju stručnih i znanstvenih skupova, prikaze knjiga kao i članke popularno-edukativnog karaktera, ponajprije s područja Republike Hrvatske, ali i iz svijeta. U dosadašnjih osam brojeva tridesetak autora iz devet država objavilo je 90 članaka, uz mnoštvo ilustracija u boji, bez kojih ove teme ne mogu. Namjera časopisa nije da bude znanstveni časopis, jer (relativno rijetki) znanstveni članci ovih tema uvijek će biti dobrodošli i u postojećim znanstvenim publikacijama, već upravo popularizatorska - dati priliku članovima, ali i široj javnosti o svom bogatstvu koje proučavanje grbova i zastava nudi i o velikom nacionalnom blagu koje se krije u njima. Časopis objavljuje članke dvojezično, na hrvatskom i engleskom jeziku, čime se omogućuje da se informacije o tom našem

bogatstvu čitaju i u inozemstvu. Raznovrsne teme koje se u njemu pojavljuju uključuju redovito i priloge inozemnih autora, a nerijetko se među njima nađu i članci mladih autora, studenata pa i učenika, kojima je to prilika objaviti možda svoje prve radove i početi se dokazivati u budućem znanstvenom radu. To je ujedno i način da osiguramo buduće generacije naših članova.

Za interesirane valja uputiti i na Vaše web stranice.

Osim časopisa, Društvo održava web stranice, www.hgzd.hr, koje su također dvojezične. I časopis i stranice osigurane su nam da Društvo i hrvatska heraldika i veksilologija budu dobro predstavljena u međunarodnoj stručnoj zajednici. Stoga je Društvo vrlo brzo primljeno u međunarodne krovne udruge, FIAV i CIGH, koje inače ne primaju lako nove članice dok ne dokažu svoju relevantnost. Nedavno je časopis „Nordisk Flaggkontakt“ jedan od najcjeljenijih u međunarodnoj veksilološkoj zajednici, objavio članak o deset najvažnijih veksiloloških udruga i njihovih časopisa, gdje smo uvršten među američke, britanske, njemačke, španjolske i talijanske udruge, koje imaju ne samo znatno dužu tradiciju nego i mnogo veće članstvo i raspoložive resurse. Veće priznanje od ovakva priznanja kolega iz struke nakon (u tom trenutku) samo tri godine postojanja vjerojatno nije moguće.

Pokrenuli ste i mjesečnu tribinu.

Nakon niza predavanja koje su naši članovi održali posljednjih godina gostujući u programima srodnih i zainteresiranih udruga i institucija, ove godine smo pokrenuli i našu redovitu mjesečnu Tribinu. Otvorena za javnost, ona omogućuje članovima i gostima da rezultate svojih istraživanja prezentiraju većem broju zainteresiranih, svima nam omogućuje bolji pogled u dubinu područja. Ova predavanja, kada imaju priliku, nerijetko posjećuju i naši

kolege iz inozemstva, primjerice Slovenije i Makedonije, a također vjerujemo da ćemo uskoro imati i inozemne goste predavače. Međunarodna suradnja jedan nam je od važnijih ciljeva - nigdje na svijetu, pa ni u velikim zemljama, nema mnogo ljudi koji se bave ovim temama, stoga je razmjena iskustava, znanja, literature i drugog neobično bitna. Zato smo ne samo aktivni u spomenutim krovnim udrugama, nego održavamo kontakte sa srodnim organizacijama u inozemstvu. No, ipak, moram istaknuti da su sve to samo inicijalni koraci i da nas čeka itekako mnogo posla. Proučavanje grbova i zastava bilo je dugo godina zanemarivano, današnji interdisciplinarni pristup otvara još i mnoge druge putove istraživanja, postoji cijeli niz projekata i ideja koje imamo, ali koje se tek trebaju početi realizirati.

Kako hrvatska heraldika kotira na međunarodnoj razini?

Ostvarujući polako kontakte s kolegama - uglavnom muzealcima - koji su sudjelovali na međunarodnim heraldičkim i veksilološkim kongresima tijekom 90-ih, polako smo počeli osjećati da je vrijeme da formaliziramo ovakvu udrugu koja će okupiti mali broj znanstvenika, kulturnih djelatnika i drugih koji se u Hrvatskoj bave ovim pitanjima. Pri tome ne treba zanemariti i „amateere“, ljude drugih profesija, koji se proučavanjem grbova i zastava bave u svoje slobodno vrijeme, ali zato ne manje profesionalno. Na kraju krajeva, heraldikom i veksilologijom su se uvije uglavnom bavili pojedinci koji su imali takav interes, a formalno obrazovanje u ovim disciplinama ne postoji. Naravno, povjesničari u svojem školovanju slušaju ponešto iz ovih tema, ali to je daleko od toga da postaju „diplomirani heraldičari“. Stoga su svi oni koji se bave grbovima i zastavama na kraju krajeva svojevrsni „amateeri“ odnosno, ako želite, entuzijasti.

Heraldika je na hrvatskom prostoru razvijena u isto doba kada i u cijeloj Europi. Za razliku od susjednih područja koja su uskoro nakon toga pala pod osmanlijsku vlast, koja grbove nije razvijala, u Hrvatskoj grbovi žive punim životom neprekidno sve do suvremenog doba, prateći sve trendove Zapada. U vrijeme socijalizma grbovima se daje znatno manje pozornosti, ideološki prokazani kao relikv nazadnih sustava, no i tada se zapravo i dalje razvijaju u jednom drugačijem obliku. U samostalnoj Hrvatskoj ponovo se vraćaju i uvode novi grbovi županija, gradova i općina, i heraldika, barem u njezinom municipalnom dijelu ponovo oživljava. Zalaganjem pojedinaca, uvodi se reda u ovu novu heraldiku i ona poprimala oblike koji se mogu mjeriti sa najkvalitetnijim primjerima municipalne heraldike, primjerice država sjeverne Europe. Ipak, treba reći da se u javnosti ovim simbolima pridaje često preveliko važnosti i prečesto se prema njima odnosi sa svojevrsnom nehajnošću. Žalosne primjere izbljedjelih, oštećenih ili nepravilno oblikovanih grbova nije teško naći, a zastave ostavljene na nemilost vremenskim uvjetima nisu neobičan prizor u Hrvatskoj. Takav odnos prema svojim simbolima mnogo

govori o odnosu prema svojem identitetu. O tome moramo još mnogo naučiti.

Vaša najnovija knjiga nosi naslov Grbovi i zastave Grada Zagreba, koja govori o gradskim simbolima od njihove pojave u 13. stoljeću, do naših dana. Što Vas je potaknulo na pisanje, kako je koncipirana te koje su njezine glavne poruke?

Nacionalne, županijske, gradske i općinske zastave predmet su mojeg najvećeg zanimanja. Moja prva knjiga u izdanju nakladničke kuće Leykam International bavi se našim državnim grbom i zastavom, a slijedeći logičan korak je grb i zastava mojeg grada. Njome sam želio pokazati svojevrsni paradoks koji ovi simboli imaju, a to je da simboli identiteta ostaju uvijek isti, a da se s druge strane mijenjaju jednako kako se i grad mijenja i razvija. To je razlog zašto naslov spominje „grbove i zastave“ - naš grad ih je imao mnogo kroz povijest, oni se u detaljima razlikuju, a ipak u svojem temelju, to su oni isti simboli koji se pojavljuju u 13. stoljeću. Promatrajući njihov razvoj, dobivamo priču o povijesti grada ispričanu njegovim simbolima. Upravo je to priča koja je vrlo dug i složen odgovor na toliko jednostavno pitanje što naš gradski grb predstavlja, koji bi se mogao sažeti ovako - on prikazuje ono što je građanima Zagreba (Gradeca) u 13. stoljeću bilo bitno za iskazati kao gradski identitet. S jedne strane to je grad na brdu Griču, koji ima povlastice slobodnog i kraljevskog grada, koje uključuju i pravo na izgradnju obrambenih zidina, a s druge državna pripadnost, koja se tada iskazivala preheraldičkim motivom koji se pojavljuje kao državni simbol na kovanicama u 11. stoljeću, za koji se smatra da su ga Hrvati donijeli sa sobom iz pradomovine, a danas ga znamo kao „najstariji poznati hrvatski grb“ odnosno kao „ilirski grb“ - mladak i zvijezda. Taj se simbol, koji se zapravo i nije koristio kao samostalan grb, pojavljuje prije nastanka grbova, a onda se uključuje u nizu ranih gradskih i obiteljskih grbova, kao svojevrsan nacionalni *brand*. U neku ruku, kao što danas uključujemo hrvatske „kockice“ u najrazličitije simbole. Knjiga vjerojatno prvi put okuplja na jednom mjestu informacije o svim tim gradskim grbovima i zastavama, no u knjizi sam pokušao obuhvatiti i grbove i zastave koje se s pravom mogu smatrati zagrebačkima, a ne predstavljaju grad nego njegove dijelove ili organizacije. No, daleko od toga da su time iscrpljene sve teme. Upravo sam u zadnjem poglavlju pokušao samo naznačiti koji su to još gradski simboli koji se tek moraju obraditi, kao što su zastave športskih klubova, zastave vojnih postrojb i drugih gradskih i građanskih organizacija, od vatrogasaca do sindikalnih udruga i pjevačkih društava. Zagrebačka heraldika i veksilologija skrivaju još mnoge tajne.

Kristina REPAR